

Milk genomics, melk in kleine zakjes en slaapmelk. Het zijn totaal verschillende manieren van innovatie, maar allemaal zijn ze belangrijk voor zuivelondernehmung Royal Friesland Foods.

Het liefst zit hij zo min mogelijk op het hoofdkantoor in Meppel. Per slot van rekening is Sybren Attema melkveehouder in Abbega en melkt hij als het even kan 's morgens gewoon zijn 75-kopige veestapel. Maar hij is ook alweer drie jaar voorzitter van het bestuur en voorzitter van de raad van commissarissen van Friesland Foods, 'een fulltime job' waardoor hij bij menig vergadering in Meppel present is. 'Als voorzitter van de raad van commissarissen ben ik toezicht houder op de onderneming. Dat voel ik ook zo, ik houd toezicht. Ik ga me dus niet te veel bemoeien met de dagelijkse gang van zaken, daar huren we gewoon goede mensen voor in. Mijn taak is met beide benen tussen de leden staan en weten wat daar speelt.'

De zuivelwereld is volop in beweging. In het buitenland zie je bijvoorbeeld veel expansiedrift, terwijl in Nederland zuivelfabrieken sluiten. Is dat nodig? 'Het sluiten van Nederlandse fabrieken heeft met efficiënter werken te maken. Productielijnen worden steeds beter op elkaar afgestemd en ook wij moeten de kostprijs zo laag mogelijk houden.' 'Dat we volop investeren in het buitenland komt omdat Friesland Foods eigenlijk werkt in twee werelden: een coöpera-

tieve wereld waarin de melk van de ruim tienduizend leden, goed voor 5,2 miljard kilogram, zo goed mogelijk tot waarde wordt gebracht en daarnaast een wereld buiten Europa waar we 1,6 miljard kilogram melk van niet-leden en ingekochte zuivelgrondstoffen verwerken en we ons gedragen als een particulier bedrijf. Afgelopen jaren heeft met name deze laatste wereld een belangrijke bijdrage geleverd aan de winst van het totale bedrijf.'

een betere onderhandelingspositie bij de retailers. Wanneer de consument niet vraagt om chocolademelk, maar om Chocomel geeft dat je een goede onderhandelingspositie. Dat was zeker bij de supermarktoorlog erg belangrijk. Die prijzenslag had alleen maar negatieve gevolgen voor de melkprijs, er kon alleen maar onderhandeld worden over een lagere inkoopprijs. Ook was er geen ruimte meer in het zuivelschap voor ver-

lijke klank. Degene die straks de samenstelling van een natuurlijk product kan veranderen via fokkerij en daarvoor wetenschappelijke gezondheidsclaims kan aantonen, is spekkoper.'

Campina loopt zich al warm voor een gezondere weidemelk. Loopt Friesland Foods niet achter?

'We zijn daarin een volger, maar Campina is dan ook de marktleider in de verse zuivel in Nederland. Weidemelk is vooral iets voor de verse zuivel. Wij zijn sterker in langer houdbare exportproducten. Maar dat houdt niet in dat we niet onderzoeken of we moeten gaan werken met gescheiden melkstromen, zoals voor weidemelk. We hanteren daarvoor wel een aantal harde eisen. De extra kosten van gescheiden melkstromen moeten worden betaald en voor zowel veehouder als Friesland Foods moet er een extra marge in zitten. We willen geen melkstream creëren die uiteindelijk de nieuwe norm gaat worden zonder dat er meeropbrengsten tegenover staan.' 'Binnenkort nemen we een standpunt in over weidegang en de daarbijbehorende melkstromen. Inhoudelijk kan ik er nog niet op ingaan, wel wil ik kwijt dat we het welzijnsaspect van de koe in de toekomst nadrukkelijk meenemen.'

Denkt u nog aan een meerprijs voor melk die is geproduceerd op bedrijven met een hoge diergezondheidsstatus zoals voor para-tbc?

'Nee, een goede borging van diergezondheid moet de basis zijn voor alle melk. Nederland liep als exportland voorop in diergezondheid en kwaliteitsborging, maar we zien dat Zweden en Denemarken ons inhalen. We moeten weer terug naar die top en dat stopt niet bij onze eigen leden. We hebben er goede hoop op dat andere organisaties onze ideeën over ketenborging overnemen. Daar zullen we ons voor inspinnen.'

Jaap van der Knaap

Nederland moet weer terug naar de top in diergezondheid

Hoe belangrijk is het buitenland voor Friesland Foods?

'Enorm belangrijk. Buiten Europa is de zuivelmarkt een vraagmarkt. Die vraag stijgt elk jaar met 2,5 procent, terwijl het aanbod stijgt met 2 procent. Dat halve procent verschil lijkt weinig, maar in volume is het enorm en daar willen we op inspelen. Voor Friesland Foods geldt dat we een derde van de omzet maken in Nederland, een derde in Europa en een derde in de rest van de wereld.'

Realiseren melkveehouders zich het belang van buitenlandse investeringen?

'We zouden beter kunnen communiceren over wat we doen in het buitenland. Neem als voorbeeld Nigeria, een land met 130 miljoen inwoners. In Nigeria is melkpoeder in zakjes van 40 gram een succesformule. Melk wordt er gezien als een belangrijke en essentiële voedselbron. Mensen hebben weinig geld en ze kunnen geen blik melkpoeder kopen. Een dagrantsoen in een zakje van 40 gram lukt wel, en dat maakt het tot een succes.'

Afgelopen jaren is er sterk ingezet op merken. Is dat succesvol geweest?

'Absoluut, dankzij merkartikelen heb je

nieuwling, er was alleen plaats voor goedkope producten. Dat lijkt achter de rug, innovatie mag weer.'

De recent gepresenteerde 'slaapmelk' is daar een voorbeeld van. Maar is dat een innovatie die de melkprijs voor de leden doet stijgen?

'Slaapmelk is een productinnovatie in een nichemarkt, dat beseffen we ook. Het gros van de melk wordt via andere wegen vermarkt. Innoveren is de wortel van het ondernemen, maar innovatie is inmiddels zo'n bulkbegrip geworden, iedereen gebruikt het als een soort toverwoord. Slaapmelk is productinnovatie, maar innovatie in de keten is zeker zo belangrijk. Ik zie bijvoorbeeld veel mogelijkheden in het milk genomics-project, waarin we samenwerken met Wageningen Universiteit en CRV.' Enthousiast: 'Met milk genomics kunnen grote slagen worden gemaakt, daar ben ik van overtuigd. We moeten er wel rekening mee houden dat er van de tien ideeën misschien maar twee slagen, maar mogelijk kunnen we straks wel koeien fokken die een specifieke vetzuursamenstelling aan de melk meegeven. Gezondheid – denk aan vetzucht – wordt steeds belangrijker voor de consument. Melk heeft een gezonde, natuur-

Sybren Attema: 'Alleen gescheiden melkstromen wanneer dat voor veehouder en zuivelfabriek extra marge oplevert'

Werken in t twee werelden